



**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Catholica doctrina contra hæreticos exponitur. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

tiarum duplex esse genus: quoddam est earum, quæ fiunt in materia necessaria, & vniuersales assumunt propositiones: & in his ita necessaria est connectio consequentis cum antecedenti, ut repugnet ex natura rei dari antecedens verum, & consequens falsum: assumit enim propositiones ex natura rei necessarias, & indicat consequentia ex necessitate naturæ sequi consequens ex illis: at vero cum consequentia est ex antecedenti singulari, nec reduci potest ad vniuersales propositiones, tantum indicat re ipsa consequens sequi ex illo antecedenti tanquam ex causa, etiam si posset non sequi: & ut hæc sit bona consequentia, satis est, si reuera consequens ex antecedenti sequatur, etiam si posset non sequi. Axioma vero illud, *In bona consequentia non potest antecedens esse verum, & consequens falsum*, intelligitur cum agitur de forma syllogistica, vel alia forma argumentandi, quæ debet dispositione constare, ut ea seruata in quavis materia nunquam sit antecedens verum, & consequens falsum. Illa vero conditionalis de futuro singulari non est forma aliqua consequentiæ secundum dispositionem terminorum, quæ seruari possit in varijs materijs: sed ex ea causa singulari solum colligit sequentium talem effectum: tunc ergo erit bona consequentia, quando reuera colligit, quod sequentium est: quando vero non est id sequentium, non erit bona. Adde etiam quod tunc aliqua esset variatio in causa singulari, hoc est, in cognitione, qua præuenitur arbitrium, si non responderet: quia si arbitrium non responderet, non esset conigua cognitio: quæ variatio est in potestate nostra: ut d. p. 89. cap. 6. & 7. latius dicemus: quare non seruaretur eadem omnino forma: quia non esset eadem omnino cognitio, hoc est, cum omnibus circumstantijs, ut manifestum est, quocirca etiam in singulari consequentia possemus dicere esse determinatam formam, qua seruata, nunquam potest esse antecedens verum, & consequens falsum.

Rogabit vero aliquis, quænam fuerit connectio in illa propositione, quam Elias dixit ad Ios Regem Israel, *Si percussisses quinquies aut sexies, sine septies, percussisses Syriam usque ad consummationem*. Respondeo solum esse connexionem ex promissione, & verbo Dei, qui Propheta reuelauit. Regem Ios percussurum ad consummationem Syriam, si ipse iaculo terram sexies, aut septies percussisset: & ideo veram fuisse propositionem illam, non ex alia connexionione reali causæ cum effectu.

Circa tertium Theologi nostri temporis vehementer laborant, ut assignent hanc scientiam futurorum sub conditione, sub aliquo membro vulgaris illius diuisionis scientiæ Dei, simplicis nempe intelligentiæ, vel visionis. Ego quidem non constituerem sub scientia visionis, sed simplicis intelligentiæ: nam visionis scientia videtur esse, quæ visioni corporali assimilatur: quia nimirum ad rem ipsam existentem terminatur: quod vero sub conditione futurum est, non est huiusmodi: quare potius videtur esse simplex quædam intelligentia horum futurorum sub conditione. Vel si placet doctrinæ, & claritatis gratia tertium membrum constituit, quid obest? Quod enim antiqui Scholastici, qui hæcenus scripserunt, tantum meminere simplicis scientiæ visionis, & simplicis intelligentiæ, parum interest: tum quia illi de hac scientia sub conditione nihil omnino disputarunt, sicut meminere: tum etiam quia illi non dixerunt,

omnem scientiam Dei in duo illa membra solum diuidendam esse, sed cum de scientia possibilium agebant, appellarunt eam simplicis intelligentiæ: dum vero de scientia futurorum, vocarunt eam visionis ob rationem dictam: quid igitur si nos aliam ponamus, cuius ipsi mentionem non fecerunt, neque negarunt. Demum dissensio hæc vocum est, & non rerum: atque in hac re varie loqui, non multum refert: ergo non est multum de illa curandum.

Ad illud, quod adducebatur ex Matth. ad probandum scientiam hanc in Deo esse coniecturam solum, iam satis diximus cap. 2. constat igitur, veram esse sententiam, quæ scientiam horum futurorum sub conditione, Deo tribuit: quantæ vero vilitatis nobis futura sit, in deorsu præcipue materie de prædestinatione, & gratia patebit. Fateor quidem interdum plures Theologos hæc abuti doctrina, dum multarum difficultatum nodos ea putant dissolui, cum tamen ad eorum solutionem nihil omnino conferat: quare ea moderatione in solutione difficultatum à nobis vsurpanda est, ut non potius effugium excogitatum, quam vera, & natua difficultatis explicatio esse videatur.

DISPUTATIO LXVIII.

An præscientia Dei tollat arbitrij nostri libertatem?

Catholica doctrina contra Hæreticos exponitur, cap. 1: primum argumentum VVicleffii contra nostram libertatem, cui Catholici varie respondent, cap. 2. Due alia eiusdem argumenti solutiones, cap. 3. Vera solutio argumenti VVicleffii, cap. 4. Posterius argumentum VVicleffii contra eandem libertatem, cap. 5. Ideo rem futuram à Deo certo cognosci: quia futura est, non contra cap. 6. Corollaria totius disputationis, cap. 7.

CAPVT I.

Catholica doctrina contra Hæreticos exponitur.

Cum non solum in hoc loco, sed etiam infra tractatu de prædestinatione, de libertate nostri arbitrij futura sit disputatio; operæ pretium duxi in hoc cap. breuiter enumerare errores, qui de hac re fuerunt, atque Catholicam doctrinam paucis exponere, & confirmare: longius enim contra hæreticos nostram libertatem offendere, superuacaneum erit: tum quia res notissima est, & Barbaris etiam satis peruulgata; tum quia grænes aliqui auctores luculenter satis ex Scriptura, & Patribus hanc veritatem demonstrarunt. Tho. VVadlen. tom. 1. lib. 1. art. 1. c. 2. & sequent. Alphonsus de Castro contra hæreses verbo, Fatum: Rossensis ar. 36. contra Lutherum, Ruardus, Tapper. ar. 7. Domin. Sor. li. 1. de natura & gratia, c. 15. Verga lib. 2. supra Concilium Tridentinum, c. 12. & sequentibus: Franciscus Feuard. in annotationibus ad trenem, lib. 4. cap. 71. Cum vero de libertate est nobis controuersia, intelligenda est de libertate, quam appellant contradictionis, seu contrarietatis, non de libertate à coactione, dicitur autem libertas contradictionis, quia potest voluntas nostra velle aliquid, & non velle: contrarietatis vero, quia potest velle hoc, & oppositum: liberum autem à coactione idem est, quod sponte factum, estque

Ad tertium argumentum.

Scientia conditionalium est simplicis intelligentiæ, non visionis.

estque à principio intrinseco appetitus, & in bruta etiam reperitur. Cuius heretici igitur dissensio non est de libertate à coactione: omnes enim fatentur, nostram voluntatem hoc modo libere operari; sed nonnulli de libertate contradictionis, & contrarietatis aliter, quam Catholici sentiunt, è medio videlicet tollentes libertatem arbitrij, tamen si non eodem modo hunc eundem errorem defendunt.

Fuerunt autem in primis Stoici in ea sententia, ut allererent, omnia fato euenire: ac proinde nihil libere, sed omnia necessario fieri: hunc errorem ipsis tribuit Aug. lib. 5. de ciuit. Dei, cap. 8. utrum necessitas hæc in eorum sententia ortum habeat ex ipsa natura voluntatis, an ex aliquo extrinseco principio, non explicat Augustinus. Carmina tamen Ciceronis Stoici apud Senecam lib. 18. epist. quæ refert ibidem Augustinus indicare videntur necessitatem hanc provenire ex principio extrinseco, quod fatum appellabant, siue esset stellarum concursus, aut feræ causarum omnium, siue beneplacitum Iouis: ea vero sunt.

*Duc me, summe pater alti dominator Olympi,
Quocunque placuerit, nulla parenti mora est.
Adsum impiger: fac nolle, comitabor gemens,
Malique parat, facere quod licuit bono:
Dicunt volentem sat, nolentem trahunt.*

Secundo refert Clemens Roman. lib. 2. recognit. in eodem errore fuisse Simonem Magum, &c. ut auctor est Aug. lib. de heresibus ad Quod vult Deum, cap. 35. Bardesanes etiam conuersiones hominum fato adscribebat: arbitrij quoque libertatem ad peccandum abstulit Manichæus, ut est apud Hieronymum in proemio aduersus Pelagianos, Chrysostomus homil. 45. in Ioan. & Augustinus in lib. de heresibus cap. 6. & lib. contra Fortunatum Manichæum, postmodum dicebant enim Manichæi voluntatem nostram à contraria natura cogi ad peccandum; nempe ab appetitu membrorum, quem malam mentem appellabant.

Deinde Ioannes Wicleffus satis manifeste docuit, omnia, quæ eueniunt, etiam quæ per liberum arbitrium tam hominum, quam Angelorum fiunt, absoluta necessitate euenire. Hic eius error inter alios refertur in Concilio Constantiensi actione vltima, illius etiam meminit Thom. VValdens. tom. 1. lib. 1. art. 1. & 2. cum vero docet, necessitatem absolutam arbitrium operari, plane indicat, necessitatem hanc non ab aliquo extrinseco fato, sed ab ipsa natura facultate arbitrij provenire, imo vero, & Deum ipsum hac absoluta necessitate operari asserere, ut scribit idem Waldens. c. 21. solum autem ipsis concedebat libertatem à coactione, quod sponte ab interno principio operarentur, libertatem contradictionis, & contrarietatis omnino negans, addit nihilominus ex alio capite non manere in homine libertatem, nempe ex Dei præscientia, de qua modo suscipitur disputatio, ut refert idem auctor cap. 11. & 25. Quod si alia non esset in homine necessitas, quam ex scientia Dei, non videretur absoluta necessitas, sed ex suppositione alicuius extrinseci: Ioannes Wicleffus absolutam quoque necessitatem esse dicebat.

Ioannem vero secuti sunt aliquibus abhinc annis Lutherus, Philippus Melancthon, Caluinus, & alij huius temporis Heretici, sed necessitatem absolutam ab innata voluntatis facultate provenientem, non tam aperte in omnibus docuerunt. Ricar. ar. 7. multa ad verbum ex Melancthone refert, quibus asserit, consideratam ex se naturam

Vasquez in 1. part. Tomus 1.

hominis liberam esse ad externas operationes, idque experimento compertum esse; sed circa internos affectus nullam prorsus inesse voluntati naturam libertatem: quod nullus possit affectum amoris, aut odij moderari: addit tamen hæc verba ex Melancthone: Si ad prædestinationem quis referat humanam voluntatem, nec in externis, nec in internis operibus ulla est libertas. Similia verba ex Luthero recitat Rossetus ar. illo 36. Fallit hos miseros homines verum humanarum inconstantia, seu, ut vocant, contingentia: oculos enim suos stultos mergunt in res ipsas: operaque rerum, nec aliquando eleuant in conspectum Dei, ut res supra res in Deo cognoscant: nobis enim ad infima spectantibus res apparent arbitrarie, & fortuita, sed ad superna spectantibus omnia sunt necessaria. Sunt alij, qui docent nostram libertatem prædestinatione Dei impediri, quos disp. 99. cap. 1. referemus.

Quocirca in præsentis disput. contra hereticos non solum nobis defendenda est libertas absoluta, orta ex ipsa natura voluntatis, verum etiam demonstrare debemus, nullam ex præscientia Dei sequi necessitatem, quæ libertatem eius ad utramque partem impedit: hæresis enim est, quoniam modo negare in nobis libertatem in operationibus deliberatis. Cæterum cum heretici contendunt, hanc extrinsecam necessitatem, quæ libertatem nostram omnino tollat, ex duplici capite provenire, ex præscientia videlicet, & voluntate Dei, figillatim de utroque dissolvendum est: est enim cuiusque peculiaris difficultas, nec eodem modo dissolvenda; ut aliqui Theologi falso existimant: de præscientia Dei in hac disput. agendum est, de voluntate vero ipsius disp. 99. Sed antequam ad pugnam veniamus, statuamus firmum fundamentum Catholice veritatis contra omnes hereticos, quos hætenus commemoravimus, quo tota nostra disputatio, & doctrina spectare debet: illud igitur est, liberum hominis arbitrium in omnibus operationibus suis tam internis, quam externis deliberatis ita libere in vnam partem moveri, ut in contrariam possit: quæ libertas non solum innata est nostræ voluntati, sed etiam à nullo aliquo extrinseco agente lædatur: adderem ego, imo nec lædi potest.

In nobis autem esse hanc libertatem omnino illæsam, probant latissime Doctores initio capituli allegati, ex Scriptura, Concilijs, & Patribus: ad quos libenter lectorem remitto: nobis autem sufficiat definitio Concilij Trid. sessio 6. can. 4. & 5. & 6. ubi Patres declarant, in nobis etiam post peccatum vere non fuisse liberum arbitrium; ac proinde ad nostram iustificationem nos ita cooperari, ut dissentire possimus, & in nostra esse potestate vias nostras malas facere: eadem libertas astringitur eadem sessione cap. 5. quare non solum de fide est, necessitate absoluta nostrum arbitrium non operari; sed etiam nulla tali necessitate ad operandum de facto adigi, ut eius libertas lædatur: & vere non fit in eius potestate in vnam, aut aliam partem inclinari. Quare Thom. VVald. tom. 1. art. 1. cap. 28. & præced. dixit, non tantum errorem esse, concedere necessitatem absolutam in operibus arbitrij, sed etiam concedere respectivam, quæ tollat arbitrij libertatem: appellavit autem respectivam, quæ proveniret ex aliqua extrinseca causa antecedente: absolutam vero, quæ esset ex innata inclinatione ipsius voluntatis. Addidi vero, non solum non lædi libertatem nostram aliquo extrinseco, vel ali-

Hh

qua

4.
Ricardus.

Lutherus.
Rossetus.

Quæ libertas, de fide sit in operibus nostris de libertatis internis, & externis.

Concilium
Trident.
6.

Waldens.

